

1 Fråga om hävningsrätt vid överskridande av produktionstidplaner

I en **anläggningsentreprenad** hävde beställaren kontraktet med hänvisning till att entreprenören ej hållit angivna delmål i upprättade tidplaner.

Hovrätten ansåg att beställarens hävning av kontraktet ej varit kontraktssenlig. De tidplaner som entreprenören upprättat med vissa delmål ansågs ej bindande, eftersom någon särskild vitessanktion ej avtalats.

Hovrätten konstaterar vidare att tidplanerna får

betraktas som produktionstidplaner som utgör underlag för planering av arbetena. Produktionstidplanerna skall dock, enligt hovrätten, beaktas vid bedömning av om det varit uppenbart att kontraktarbetena inte kunnat avslutas inom kontraktstiden. Någon fara för sådan försening har hovrätten ej ansett föreligga.

(Svea hovrätts dom 2004-12-07 i mål nr T 9225-03)

2 Fråga om hävningsrätt vid hinder och störningar

I en **ombyggnadsentreprenad** har entreprenören hävt kontraktet med hänvisning till omfattande hinder och störningar under entreprenadtiden.

Hovrätten ansåg att entreprenörens hävning av kontraktet ej varit kontraktssenlig. Hovrätten konstaterar att utredningen i målet styrker förekomsten av ett flertal störningar i entreprenaden (arbetsunderlag, ritningar, upphandling av sido- och underentreprenader mm).

Sammantaget finner dock hovrätten att beställarens underlåtenhet i dessa avseenden inte varit av sådan

väsentlig betydelse för entreprenören att hävningsrätt förelagat. Vid tidpunkten för hävningen återstod endast en mindre del av kontraktarbetena – 13%. Till täckning av sina ökade kostnader, tilldömdes beställaren ett skadestånd om 450 000 kronor.

Beloppet har uppskattats som skäligt av hovrätten med hänvisning till svårigheter att föra full bevisning om skadans storlek. För utförda arbeten tilldömdes dock entreprenören ersättning enligt tingsrättens domslut.

(Svea hovrätts dom 2004-12-07 i mål nr T 2699-03)

#3 Bevisbördans placering vid löpande räkning

Högsta domstolen fastslog i pleniavgörande 2001 att den part som påstår att avtal om pris eller beräkningsgrund för pris träffats, har bevisbördan för sitt påstående. Om avtal om fast pris ej kan styrkas, skall skälig ersättning utgå för utfört arbete.

Hovrätten har nu, i samma mål som Högsta domstolen avgjorde 2001, prövat frågan om el-entreprenörens prissättning varit skälig. Hovrätten konstaterar inledningsvis att bevisbördan för att prissättningen

varit skälig åvilar den part som utfört arbetet.

Vid en samlad bedömning anser hovrätten att el-entreprenören ej förmått visa att prissättningen varit skälig. Detta har gällt såväl arbete som material.

Av yrkandet på nästan 800 000 kronor tilldömde hovrätten el-entreprenören ersättning med endast 298 881 kronor inklusive moms. Beloppet var lägre än det totalentreprenören redan betalat.

(Svea hovrätts dom 2004-11-04 i mål nr T 2388-01)

#4 Tidpunkten för redovisning av moms

Av mervärdesskattelagen (1994:200), ML, följer att redovisning får ske i den redovisningsperiod som infaller två månader efter det att slutbesiktning eller annan jämförlig åtgärd vidtagits. Lagtexten lämnar dock ingen ytterligare vägledning när det gäller frågan om vad som avses med ”annan jämförlig åtgärd”.

Länsrätten fann att beställaren genom förbesiktningar och de därpå följande ianspråktagande av res-

pektive etapp har vidtagit en sådan med slutbesiktning jämförlig åtgärd som avses i 13 kap 14 § ML.

Däriigenom har redovisningsskyldigheten för mervärdesskatten på a conto-likviderna inträtt för byggbolaget två månader efter det att ”etapperna kunnat tas i bruk”.

(Länsrätten i Stockholms län, dom 2004-05-17 i mål 19338-03 mfl)

#5 Budgetpris i ett entreprenadavtal skall ej anses vara bindande

Ett fastighetsbolag uppdrog åt ett konsultföretag att ansvara för bland annat projektledning och upphandling av underkonsulter i anledning av byggnadsarbeten på en fastighet. Tvist uppstod därefter bland annat om huruvida konsultföretaget hade lämnat ett fast pris eller ej på upphandlingen av underkonsulter.

Tingsrätten påminde inledningsvis att praxis avseende bevisbördans placering ändrats i och med pleniavgörandet i HD år 2001 (NJA s 177). Av vittnesförhör med sakkunnig framkom att ett budgetpris endast är en bedömning och i mycket tidiga skeden inget annat

än en kvalificerad gissning. Om en konsult gör ett budgetöverskridande så innebär inte detta att han förlorar rätten till betalning.

Hänvisning gjordes till ABK 96 där det framgår att budget är ett uppskattat pris. Domstolen fann också att fastighetsbolaget inte visat att fast pris avtalats och att bolaget därför skall betala vad som är skäligt. Efter överklagande fastställde hovrätten tingsrättens dom fränsett justering av det utdömda beloppet.

(Svea hovrätts dom 2004-04-23 i mål nr T 2559-03)

#6 Frågan om en "ungefärlig prisuppgift" har lämnats eller ej i en konsumententreprenad

Hovrätten konstaterade att vid tillämpningen av konsumentskyddande lagstiftning – som i förevarande fall – är det rent allmänt rimligt att inte lägga en alltför tung bevisbörda på konsumenten.

Detta gäller omständigheter som tex om en ungefärlig prisuppgift har lämnats. Det måste dock krävas att den ungefärliga prisuppgift som påstås ha lämnats har en inte obetydlig konkretion (jfr prop. 1984/85:110, s 93 f. och s 303) liksom att konsumenten

påstås om att en sådan uppgift har lämnats är i vart fall mer sannolikt än näringsidkarens påstås om motsatsen.

Så var dock inte fallet varför tingsrättens domslut, att någon ungefärlig prisuppgift ej ansågs ha lämnats enligt konsumenttjänstlagen, fastställdes i denna del.

(Svea hovrätts dom 2004-03-10 i mål nr T 3266-03)

#7 Rätten till ersättning vid dröjsmål med ritningar och oklarheter i handlingar

Enligt AB 92 kap 4 § 3 punkten 1 äger entreprenören rätt till erforderlig förlängning av kontraktstiden, om han hindras att färdigställa kontraktarbetena inom kontraktstiden på grund av bland annat vårdslöshet eller försummelse av beställaren.

Att entreprenören har rätt till ersättning vid denna typ av hinder för därigenom orsakad kostnad framgår av kap 5 § 3.

Beställaren hade i förekommande fall medgivit tidsförlängning med fem veckor på grund av vissa hinder. Entreprenören gjorde gällande i tingsrätten att beställaren gjort sig skyldig till vårdslöshet eller försummelse genom att dels brista i ansvaret för samordning av arbetena så att entreprenörens arbeten försvårades dels inte levererat handlingarna i rätt tid.

Tingsrätten fann mot bakgrund härav att kravet preciserats och redovisats på sådant sätt att entreprenören visat att bolaget genom beställarens vårdslöshet eller försummelse förorsakats merkostnader med yrkat belopp om 1 420 248 kronor.

Domen tar upp ytterligare intressanta frågeställningar bland annat hur begreppet "där så erfordras" i en teknisk beskrivning skall tolkas avseende gjutning av socklar. Tingsrätten fann begreppet i sammanhanget som svårförståeligt och ansåg att entreprenören haft rätt att räkna med lägsta kostnad, dvs att socklar inte ingick.

(Eskilstuna tingsrätts dom 2004-02-04 i mål nr T 1610-01)

Domen har överklagats.

#8 Blomsterhandlaren i Tomelilla

Frågan om rätten till skadestånd för tredje man till följd gatuarbeten, jfr 32 kap 3 § första stycket punkten 8 i miljöbalken (annan liknande störning).

Miljödomstolen ansåg att en blomsterhandlare tappat kunder under den period som gatuarbetena pågick och därigenom drabbats av ekonomisk skada. Domstolen förpliktade därför kommunen att betala sju-

tiotusen (70 000) kronor till blomsterhandlaren såsom ett skäligt belopp för den skada som överstiger det han skäligen bort tåla.

*(Miljödomstolen, Växjö tingsrätts dom 2003-12-04
i mål nr M 460-02)
Domen har överklagats.*

#9 Skäl för skadestånd på utomobligatoriska grunder

Angående tillämpningen av den allmänna regeln i svensk rätt att ett kontraktsförhållande binder part endast gentemot sin direkta medkontrahent, inte gentemot sin medkontrahents medkontrahent. I enlighet med denna regel kan i princip, med vissa undantag, ansvar göras gällande endast mellan de direkta avtalsparterna i ett kontraktsrättsligt förhållande.

Med tillämpning av denna regel har hovrätten konstaterat att en beställare i ett kontraktsförhållande med en generalentreprenör inte kan göra generalen-

treprenörens underentreprenör direkt ansvarigt för utförda fel i entreprenaden.

Skäl för att skadestånd skall kunna utgå på utomobligatorisk grund har således ej ansetts föreligga.

Högsta domstolen fann ej skäl att meddela prövningstillstånd, av vilket följer att hovrättens dom står fast.

*(Högsta domstolens beslut 2002-07-05
i mål nr T 431-02)*

#10 Rätten till ersättning vid hinder och forcering

En målerifirma stämde ett byggbolag på grund av att byggbolaget genom vårdslöshet och försummelse hade hindrat målarfirman från att färdigställa entreprenaden i rätt tid.

Arbetet hade inte kunnat bedrivas rationellt, varför ett krav enligt målerifirman berättigade till ersättning enligt AB 92 kap 5 § 3. Byggföretaget hade vidare begärt forcering för att minska en förlängning av kontraktstiden och målerifirman ansåg sig därför enligt bestämmelsen i AB 92 kap 4 § 6 berättigad till ersättning för forceringsarbetet.

Byggbolaget ansåg å sin sida inte beställt något annat än viss övertid att ersättas på löpande räkning.

Tingsrätten fann med hänsyn till bestämmelserna i AB 92 att målarfirman i förekommande fall är berättigad till ersättning för den kostnad som beställaren vållat med anledning av hindertimmar. Hovrätten instämde i tingsrättens bedömning.

(Svea hovrätts dom 2001-05-08 i mål nr T 3105-00)

I I Rätten till jämkning av vite

Hovrätten konstaterade att det av 5 kap 3 § AB 72 framgår att vite skall jämkas i skäligen mån om beställaren före färdigställandet tagit entreprenaden eller del därav i avsett bruk.

Hovrätten delade också tingsrättens bedömning att det med tillämpning av denna bestämmelse bör ske en kraftig jämkning av den del av vitet som belöper

på perioden efter det att hyresgästerna flyttade in i fastigheten. Vitet jämkades även med hänsyn till 36 § avtalslagen från 2,7 miljoner till 500 000 kronor.

(Svea hovrätts dom 1997-04-10 i mål nr T 1600/95)

I 2 Fråga om kvittningsinvändning skall medräknas vid bedömningen om tvistemålets värde överstiger 10 basbelopp

I målet ansåg tingsrätten att tolkningen av begreppet "talan" i AB 92 kap 9 § 2 skall anses innefatta även kvittningsvis åberopade motfordringar och därmed beaktas vid tillämpningen av beloppsgränsen.

Enligt tingsrätten bör bestämmelsen även i övrigt tolkas i analogi med 1 kap 3 d § i rättegångsbalken ("småmål"). I beloppet bör således ingå värdet av kärandens yrkanden i sak – inklusive upplupen ränta – per dagen för ingivande av stämning.

Bestämmelsen i AB 92 bör därför tolkas på så sätt

att en domstol är behörig att pröva entreprenadtvister i vilka summan av ursprungligen framställda yrkanden och kvittningsinvändningar uppenbarligen inte avser högre belopp än tio basbelopp.

Tingsrätten ansåg sig mot denna bakgrund inte behörig att pröva föreliggande tvist varför kärandens talan avvisades.

Hovrätten fastställde tingsrättens beslut.

(Hovrätten över Skåne och Blekinge i mål Ö 272-00)

